

MOTIVA

Vaikuttavuuden johtamisen avulla hankintojen hyöty esille

Santtu Hakola

Innovaatiofoorumi 15.4.2026

Vaikuttavuuden edellinen vuosikymmen

Valtionyhtiö Motiva Oy jatkaa Sitrassa (2014–2019) ja TEM:ssä (2020–2021) aloitettua asiantuntijatyötä

Vaikuttavuusjohtamisen osaamiskeskus

2014

Vaikuttavuusinvestoimisen ja vaikutusten hankinnan asiantuntijatyö alkoi Sitran kehittämistyönä.

2020

Toimintaa jatkettiin työ- ja elinkeinoministeriön yhteydessä olevassa Vaikuttavuusinvestoimisen osaamiskeskuksessa

2022 –

Toimintaa edistää ja kehittää jatkossa valtionyhtiö Motivassa toimiva Vaikuttavuusjohtamisen osaamiskeskus.

SITRA

Ministry of Economic Affairs
and Employment of Finland

MOTIVA

Miksi panostaa vaikuttavuuteen?

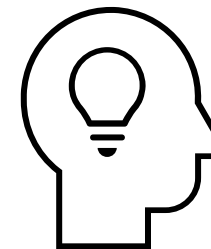
Vaikutusten tekeminen
näkyväksi

Tukee nykyistä ja tulevaa
päätöksentekoa

Selkeyttää omaa työtä

Yhteinen kieli eri
toimijoiden välillä

Vaikuttavuuden peruseriaatteet - vaikutusketju

1 Vaikuttavuustavoite lähtökohtana

Panos

Mitä tarvitsemme toteuttaaksemme tarvittavat teot?

Teko

Mikä mitattava tehty työ saa aikaan halutut vaikutukset?

Vaikutus

Konkreettinen lyhyen aikavälin **muutos**, jonka hanke tai toimenpiteet saavat aikaan

Mitkä konkreettiset muutokset johtavat tavoiteltuun vaikuttavuuteen eli tukevat strategisten tavoitteiden saavuttamista?

Vaikuttavuus

Laaja yhteiskunnallinen vaikuttavuus, jota hankkeella tavoitellaan.

Strategiset tavoitteet

2

Ketju toimii vaikuttavuuden johtamisen ja vaikutusten **todentamisen** työvälineenä

(soveltaen The iooi methody by Bertlesmann Stiftung)

Mikä muuttuu käytännössä?

1. Tavoitteiden täsmentäminen

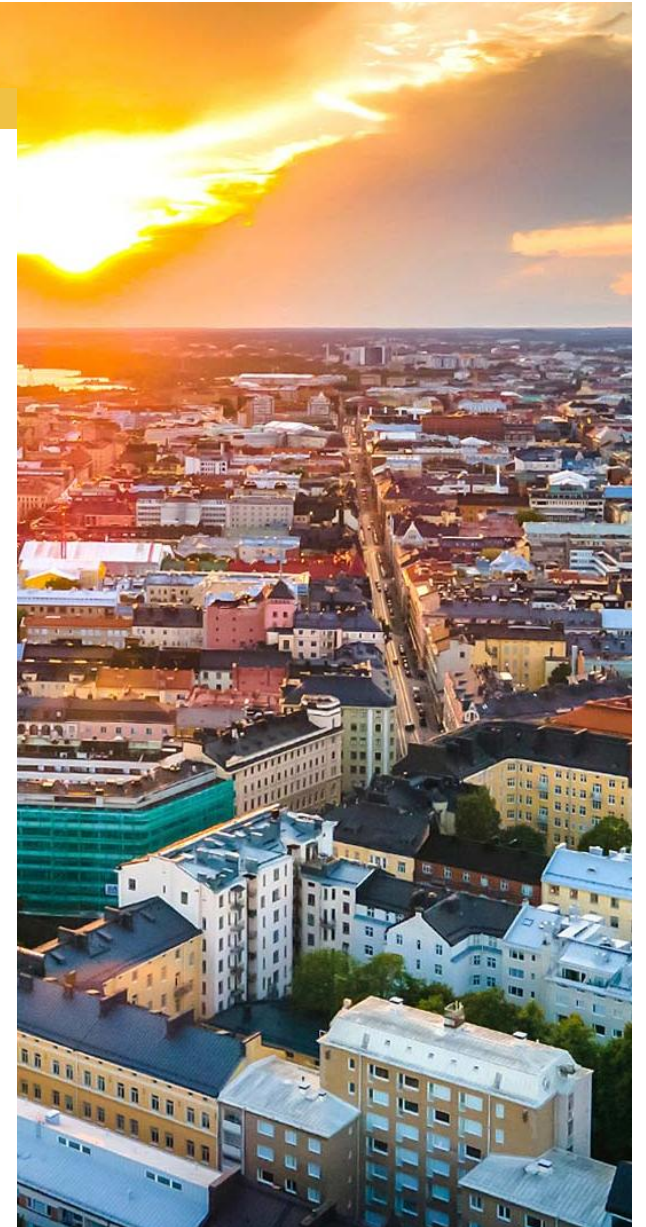
- Tavoitteet muotoillaan konkreettisiksi ja mitattaviksi
- Määritellään etukäteen, miltä onnistuminen näyttää
- Siirrytään yleisistä päämääristä ("edistetään") kohti täsmällisiä muutoksia ("päästöt vähenevät X %")

2. Mittaaminen ja todentaminen

- Sovitaan selkeä mittari tai mittaristo
- Määritellään tiedonlähteet
- Seuranta kytkeytyy suoraan rahoitukseen

3. Hankinnoissa maksulogiikka: riskin ja kannustimien jakaminen

- Maksu ei perustu pelkkään toimintaan, vaan tulokseen
- Toteuttajalla kannustin löytää tehokkain tapa saavuttaa tavoite
- Julkinen sektori ei kanna yksin epäonnistumisen riskiä

Millainen on hyvä vaikutustavoite?

Selkeä kuvaus halutusta muutoksesta

Kohderyhmä ja vaikutuksen suunta

Lähtötaso, tavoitetaso, mittari ja seurantatapa

Aikajänne

Yhteys laajempiin päämääriin

Esimerkkejä hyvästä ja huonosta tavoitteesta

Heikko tavoite	Miksi heikko?	Parannettu muoto
Tuetaan nuorten työllistymistä	Kuvaa toimenpidettä, ei lopputulosta	Alle 25-vuotiaiden työttömyysjaksojen keskipituus lyhenee 20 %
Parannetaan mielenterveyttä	Liian yleinen ja laaja	Palveluun osallistuneiden masennusoireet (PHQ-9) vähenee keskimäärin 30 %
Edistetään kiertotaloutta	Epämääräinen ja ilman mittaria	Ravinteiden kierrätysaste nousee 50 % 2040 mennessä
Lisätään työelämävalmiuksia	Liian laaja ja tulkinnanvarainen	Osatyökykyisistä asiakkaista 40 % siirtyy palkkatyöhön tai opintoihin 12 kk:n aikana

Miten onnistumista mitataan?

Vaikuttavuusmittarit

- Seurataan muutosten näkymistä yhteiskunnallisella tasolla ja vaikuttavuustavoitteen toteutumista
- Pitkän aikavälin kasvihuonepäästöjen (CO₂-ekv) väheneminen tai työllisyyden lisäys %.

Vaikutusmittarit

- Määrittävät konkreettiset muutokset - ovatko halutut muutokset toteutuneet?
- esim. käyttäytymistään muuttaneiden henkilöiden määrä % kohderyhmästä hankkeen päätyttyä. Säästyneet kustannukset.

Prosessimittarit

- Kertovat suoritteiden ja prosessin laadusta. - Tehdäänkö oikealla tavalla?
- esim. tilaisuuteen osallistuneiden tai toiminnalla tavoitettujen määrä, tilaisuuksia tai muuta toimintaa koskeva vapaasti annettu palaute

Tavoittavuusmittarit

- Kuvaavat, kuinka monta on tavoitettu ja kuinka moni sitoutunut palveluun. Tämä mittari on kytköksissä laatuun, huonoon palveluun ei sitouduta tai huonon viestinnän takia ei tavoiteta kohderyhmää.

Tuotosmittarit

- Kuvaavat toimenpiteiden määrää.

Vaihtoehtoisia tulosperusteisia malleja

1. 100 % tuloksesta maksamisen malli

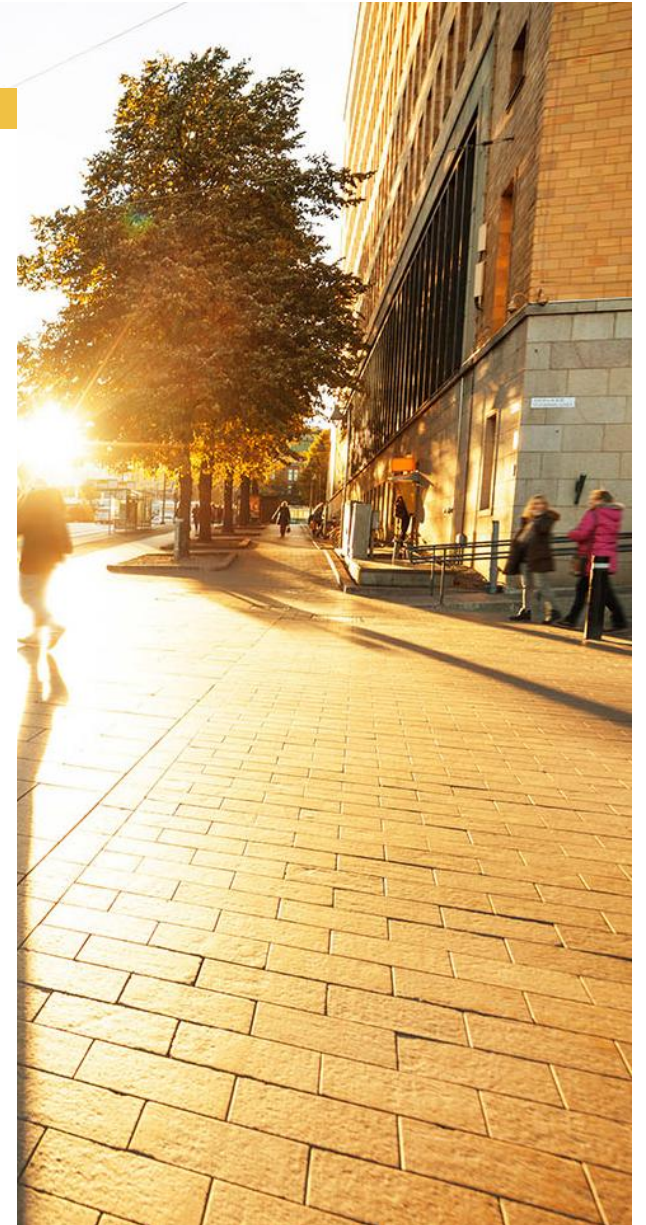
- **Maksu perustuu täysin saavutettuihin tuloksiin** (esim. työllistyminen, hyvinvoinnin paraneminen)
- Palveluntuottaja kantaa merkittävän taloudellisen riskin
- Edellyttää:
  - selkeästi mitattavat ja todennettavat tulokset
  - riittävän suuret volyymit tai maksut, jotta riski on kannattava
- Soveltuu parhaiten selkeästi rajattuihin, mitattaviin lopputuloksiin

2. Bonuspalkkiomalli

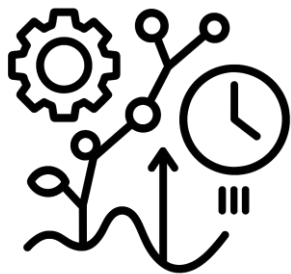
- **Peruskulut rahoitetaan:** Toiminnan peruskulut maksetaan normaalina suoriteperusteisena tukena.
- **Tulosperusteinen kannustepalkkio:** Jos tavoitteet saavutetaan, toimijat saavat ylimääräisen kannustepalkkion.

3. Priorisointimalli

- Toimijat ehdottavat toimenpiteitä tai kohteita
- Ehdotukset arvioidaan vaikutusten ja kustannustehokkuuden perusteella
- Rahoitus kohdistetaan vaikuttavimpiin kohteisiin

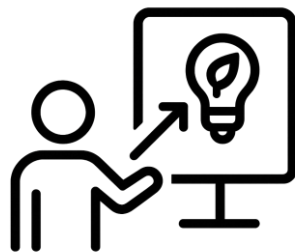
Vaikuttavuuden rakentamisen haasteet

Vaikutusten monimutkaisuus
ja pitkä aikajänne

Mittareiden ja datan puute

Mittaamisen kustannukset

Vaikuttavuuden jäsentäminen kannattaa – haasteista huolimatta

1

Selkeyttää suunnan ja tavoitteet

2

Vahvistaa uskottavuutta ja tuo vaikuttavuutta sidosryhmille viestimiseen

3

Mahdollistaa oppimisen ja kehittämisen sekä jatkohankeideiden tunnistamisen

Kiitos!

MOTIVA

Santtu Hakola

0440232523

Santtu.hakola@motiva.fi

motiva.fi

